

NOVICE

kmetijskih, obertnijskih in narodskih reči.

Odgovorni vrednik *Dr. Janez Bleiweis.*

Tečaj X.

V saboto 20. novembra (poznojesna) 1852.

List 93.

Hebrejske melodije.

Po angleškem L. Byron-a, poslovenil Jeriša.

XIX.

O Mariamna! zdaj za te serce,
Ki za-nj kervéla ti, kervi še huje;
V britkosti duše mést zgubljena je,
I divja kajba zlobo nasleduje.
O Mariamna moja! kje si ti?
Ne možeš čuti moje britke nuje:
Ah! biš mogla, biš odpustila mi,
Čeravno mojih molb nebó ne čuje.

I mertva je? I so se derznuli
Brezuma zlobi vbogati strupeni?
Besnota vlastni obup je vklela mi:
Meč, ki je njo zadel — pretí zdaj meni.
Al merzla si, umorjena ljubav ti!
I mračno serce vzdihá po zgubljeni
Zastonj, ki zgorej zdaj pari,
Pustivši mne nevrednoga v življenji.

Ah, proč je krone mje deležnica,
Seboj zagrebla mi veselje celo;
Omel sim rožo od debla Judova,
Cigar je perje za me sam'ga cvélo.
I moja krivnja, moje peklo je,
Ki njedro to preklinjam osamélo;
I pač zaslužil sim britkosti vse,
Ki vedno zjedajo mi serce vélo! —

Prevdark stroškov za stavitev nove hiše.

(Konec.)

Podroben prerajt je tudi za to potreben, ker cena za različne duri, oknja, ključavnice, peči itd. v raznih krajih je sila različna.

Gospodar prav stori, ako si prerajte več mojstrov priskerbi. Naj primeri eniga z drugim, in kmalo bo vidil, kateri se mu nar bolj prileže.

Ko si je po takim načinu popoln prevdark stroškov napravil bil, je prašanje: ali je bolje stavitev pogoditi (den Bau akkordiren), ali ne?

Le redkokrat je stavitev s pogodbo (Akkordbau) hasnovita; naj večkrat je gospodarju svetovati, da naj sam staviva si nakupi in pripravi, zlasti za zidarske in tesarske dela, kakor so kameenje, apno, pesek, opeke, strešniki, stropávnice, dile itd. Cena tacihi stvari se lahko zvé, in pri nekaki pazljivosti se gospodar ne more prevariti. Škoda slabiga gradiva se ne dá prerajtati.

Le za nekatere reči pri stavljenju nove hiše je včasih pogodba (Akkord) dobra, postavim, za pokrivanje. Da bo gospodar pa gotov, dobro krovje dobiti, naj se z mojstram po takim načinu pogodi, da uni, ki je pokrivanje prevzel, za blizo 10 let dober stoji, in da se mu do tiste dobe nekoliko pogojeniga plačila zaderži. Pravilo je,

da mizarske in ključarske dela se — po izdelkih za poskušnjo — v pogodbo dajó.

Ko si je tedaj gospodar bil dobro stavivo pripravil, in ker hoče izverstno delo imeti, naj se pogodi s poštenim in zvedenim staviteljem, pa pri temu naj ne gleda preveč na visoko plačilo, temoč le na dobre delavce, posebno na take, ki — v staviteljstvu jako izurjeni — so že kde terpežno in izverstno poslopje na beli dan postavili bili.

J. Š.

Ogled kmetijstva na Angleškim.

(Dalje.)

Občne premišljevanja.

1. Na Angleškim so večidel le velike posestva, in o tem se loči Angleška država od vsih družih držav, kjer so zemljiša brez konca in kraja na drobno razkosene. To, kakor uno, če je od sile, je slabo, ker prevelike kakor premajhne zemljiša so deželi v škodo; prevelike se ne dajo lahko dobro obdelovati, celó majhne ne morejo družin pošteno prerediti; vendar so premajhne zemljiša še bolj kakor prevelike kmetijstvu in državnemu gospodarstvu škodljive.

Ta škoda prevelicnih posestev je pa na Angleškim tako poravnana, da velike zemljiša so v pristave (Maierhöfe) po 100 do 500 akrov (1 aker je tričetert orala) razdeljene, katerih njive in senožeti so najemnikom (štantmanam, kolonam, Pächter) v najem dane. Premajhne najemne zemljiša, to je take pod 100 akri, se že skozi 50 let skladajo z družimi v veči, ker na zemljišu z 100 akri nemore najemnik s svojo družino pošteno živeti, da bi prisiljen ne bil za delavca na delo hoditi. Na pristavah po 300 do 400 akrov zamore pa najemnik že pošteno izhajati. Najemniki tacihi pristav pa za obdelovanje vdinjajo več delavskih družin, ktere zato dobivajo kos zemlje, stanovanje, kurjavo in tudi v denarjih nekaj vsako leto; te delavske družine živijo na teh pristavah skorej tako, kakor vincarji na Štajarskim.

Dobiček, ki iz teh naprav na Angleškim izvira, je pa tale:

1. stanovitnost državne uredbe na Angleškim se opira na velike posestva;
2. od najemstva (Pachtsystem) živi veliko premožnih in poštenih družin, ki so zoper vsaktero prekucijo;
3. kmetijski delavec, ker je oženjen, je zavoljo tega veliko bolj na tisto mesto navezan, kjer s svojo družino dela, in ne spremi nja službe, kakor pri nas, za vsako malo reč. Ta razmera je tudi podlaga pošteniga in lepiga življenja teh družin;